

Burgerinitiatief verlagen leeftijd bevolkingsonderzoek darmkanker naar 50 jaar

L.A.W. Jansen
Manager Endoscopiecentra, DC Klinieken

L. Colemont
Maag-, Darm-, Leverarts en directeur VRZ Stop Darmkanker

M. Bakker
Directeur stichting Stop Darmkanker

DC Klinieken

Samenvatting

Het bevolkingsonderzoek darmkanker (BVO) heeft zich sinds 2014 in Nederland bewezen als een kosteneffectief programma om darmkanker vroegtijdig op te sporen en in veel gevallen te voorkomen. Met een opkomst percentage van 73% is Nederland daarbij wereldwijd koploper. Het BVO darmkanker is sinds de invoering dus een groot succes te noemen.

Er is echter een aandachtspunt en dat is de leeftijd waarop Nederlanders op dit moment worden uitgenodigd. Dit is vanaf 55 jaar in Nederland terwijl de Europese richtlijn al jaren 50 jaar voorschrijft. Een recente Amerikaanse studie spreekt zelf al van het starten met dit onderzoek op 45 jaar.

In 2018 zijn er in Nederland 20.805 advanced adenomen en 3.733 darmkankers gevonden. Op basis van deze resultaten worden er naar schatting vanaf 2030 jaarlijks 2.200 levens gered. De kosten voor dit onderzoek zijn €2.200 per gewonnen levensjaar. Dit ligt ver onder de in Nederland gehanteerde norm van €20.000.

Het verlagen van de leeftijd waarop Nederlanders worden uitgenodigd voor het bevolkingsonderzoek heeft direct invloed op het aantal levens hiermee wordt gered. Daarnaast ligt er veel bewijs dat het verlagen van de leeftijd een kosteneffectief besluit is. Wij, de actiegroep "Red 1000 levens", pleiten er daarom voor om de leeftijd per 1-1-2021 te verlagen naar 50 jaar zodat er jaarlijks zo'n 1000 sterfgevallen worden voorkomen.

Inleiding

In 2014 is het bevolkingsonderzoek naar darmkanker (BVO) van start gegaan in Nederland. Er is destijds voor gekozen om alle Nederlanders tussen de 55-75 jaar uit te nodigen. Dit in tegenstelling tot de Europese richtlijn die adviseert om mensen tussen 50 en 75 jaar uit te nodigen (1). De belangrijkste reden om het BVO niet volgens de Europese richtlijn in te voeren waren destijds capaciteitstekorten voor colonoscopieën (2).

Na de invoering van het BVO is gebleken dat het opkomstpercentage met 73% zeer hoog is (3). Nederland mag zich zelfs wereldkampioen noemen op dit gebied. Het BVO is in Nederland dus zeer succesvol. Inmiddels is het programma volledig uitgerold. Daarbij is er ruim voldoende capaciteit om alle colonoscopieën uit te voeren. Alleen het besluit van de Staatsecretaris staat snelle verlaging van de leeftijd dus nog in de weg.

Het verlagen van de leeftijd voor deelname aan het BVO naar 50 jaar zorgt er direct al voor dat er meer darmkankers, advanced adenomen, non-advanced adenomen en serrated poliepen in een vroeg stadium worden opgespoord. Hiermee worden vanaf 2030 naar verwachting minimaal 750 en waarschijnlijk 1.000 sterfgevallen per jaar voorkomen (3, 4). Dit terwijl de kosten met €2.200 per gewonnen levensjaar ver onder de grens van €20.000 liggen en de risico's op complicaties zeer laag zijn (3).

Het doel van dit plan is om het ministerie van VWS in het algemeen en Staatsecretaris Blokhuis in het bijzonder, te overtuigen om zo snel als mogelijk de leeftijd voor het bevolkingsonderzoek te verlagen naar 50 jaar. De Staatsecretaris heeft aangegeven de evaluatie van het programma in 2021 af te willen wachten alvorens en besluit te nemen (5). De bewijzen van de voordelen voor het verlagen van de leeftijd zijn omvangrijk (6). Daarnaast hebben verschillende belangrijke stakeholders zoals de MLD-stichting, Ernst Kuipers en Evelien Dekker zich al positief uitgesproken over de leeftijdsverlaging (5).

Wij als actiegroep "Red 1000 levens" vinden het dan ook onbegrijpelijk dat de Staatsecretaris nog zolang wilt wachten met dit belangrijke besluit. Elke dag dat we langer wachten sterven er in de toekomst Nederlanders aan darmkanker die mogelijk gered hadden kunnen worden.

Kader

Sinds 2014 worden alle Nederlanders tussen de 55-75 jaar elke 2 jaar uitgenodigd voor deelname aan het BVO. Zoals in tabel 1 te zien is zijn er in 2018 2.181.186 uitnodigingen verstuurd en deden er 1.589.322 Nederlanders mee (73%). Van al deze deelnemers werd 4.5% verwezen voor een colonoscopie. In totaal kregen 58.627 personen een darmonderzoek (3). Hiervan hadden 20.805 (35.4%) personen advanced adenomen en 3.733 (6.4%) darmkanker, in 5 gevallen resulteerde dit onderzoek in een fatale complicatie en in 22 gevallen in ernstige complicaties. De kosten per gewonnen levensjaar liggen op €2.200 (3). Hiermee liggen de kosten ver onder de grens van €20.000 euro per gewonnen levensjaar. Daarnaast zijn de kosten aanzienlijk lager dan bij andere bevolkingsonderzoeken zoals borstkanker (3.400 per gewonnen levensjaar) en baarmoederhalskanker (4.089 per gewonnen levensjaar) (7, 8).

Capaciteit

In 2014 is er voor gekozen om, ondanks het advies uit de Europese richtlijn, Nederlanders uit te nodigen van 55-75 jaar. Belangrijkste reden was de capaciteit van de colonoscopiecentra (2). Inmiddels is het aantal colonoscopieën naar aanleiding van het BVO lager dan in het begin en daarnaast is de beschikbare capaciteit toegenomen. Dit argument is dus niet meer valide en hiermee is het belangrijkste argument tegen het verlagen van de leeftijd weggenomen (9, 10).

Tabel 1. Feiten en cijfers bevolkingsonderzoek darmkanker 2018 (3).

uit het jaar 2018	Totaal	
Ziektelast (bronjaar)	Incidentie: 14.090 Sterfte: 5.038*	
	mannen	Incidentie: 7.875 Sterfte: 2.740*
	vrouwen	Incidentie: 6.215 Sterfte: 2.298*
Omvang beoogde doelgroep	2.348.534	
Aantal uitnodigingen	2.186.186	
	waarvan eerste uitnodiging	963.881 (44,1%)
	waarvan tweede ronde	836.365 (38,3%)
	waarvan derde ronde	385.940 (17,7%)
Aantal ingestuurde FIT	1.589.322	
	mannen	757.775
	vrouwen	831.547
Deelnamegraad	73%	
	mannen	70%
	vrouwen	75%
Verwijscijfer (aantal personen met positieve FIT)	4,5% (71.118)	
	mannen	5,5% (41.283)
	vrouwen	3,6% (29.835)
Deelname intake (aantal personen)	89,7% (64.039)	
Deelname coloscopie (aantal personen)	82,4 (58.627)	
Coloscopie complicaties (aantal personen)	5 fataal (0,008%) 22 ernstig (0,035%)	
Detectiecijfer advanced adenomen en/of darmkanker, per 1000 gescreend (aantal personen)	15,4 Advanced adenoom 20.805 Darmkanker 3.733	
Positief voorspellende waarde van doorverwijzing	42% advanced adenomen en/of darmkanker	
Fout-positieven verwijzingen, per 1000 gescreend (<advanced adenoom)	29,6	
Tijdigheid diagnostiek	74% binnen 15 werkdagen	
Winst (schatting, jaarlijks vanaf 2030)	Aantal voorkomen sterfgevallen 2.200 Aantal voorkomen sterfgevallen 2.200	
Kosten per deelnemer	€ 16,47	
Kosteneffectiviteit (kosten per gewonnen levensjaar)	2.200 Euro per gewonnen levensjaar	

Argumenten, Advies en Actie

Het BVO darmkanker heeft zich bewezen als een kosteneffectief onderzoek dat jaarlijks vele stergevallen voorkomt. De Europese richtlijn adviseert al jaren om het BVO vanaf 50 jaar in te voeren helaas voldoet Nederland hier tot op heden niet aan. Het is ons advies om de deelname aan het BVO per 1 januari 2021 te verlagen naar 50 jaar.

Zoals in tabel 1 is te zien worden door de huidige opzet van het BVO al 2.200 sterfgevallen en 2.600 darmkankers voorkomen. Wanneer de leeftijd voor deelname aan het BVO per 1-1-2021 wordt verlaagd naar 50 betekent dit dat er een groep van 1.276.856 Nederlanders extra wordt uitgenodigd. Op basis van de huidige opkomst percentages komt dit neer op 932.105 deelnemers. Hiervan zullen naar schatting 39.160 personen een colonscopie krijgen. Op basis van de cijfers uit 2018 worden bij 13.897 deelnemers advance adenomen gevonden en bij 2.493 darmkanker geconstateerd (3). Het is de verwachting dat dit vanaf 2030 jaarlijks minimaal 750 sterfgevallen voorkomt en 885 darmkankers. Dit terwijl de kosteneffectiviteit per gewonnen levensjaar waarschijnlijk alleen maar beter wordt dan de huidige 2.200 euro aangezien deze groep jonger is en dus meer levensjaren wint.

De Staatsecretaris heeft als reactie op een publicatie in het Algemeen Dagblad aangegeven de evaluatie van het programma in 2021 af te wachten (5). Wij vinden dit onbegrijpelijk en niet acceptabel. Dagelijks overlijden er 14 mensen aan darmkanker. Iedere dag dat we langer wachten met het invoeren van de leeftijdsverlaging zal dit aantal niet verder omlaag gaan. Wij vinden dan ook dat per direct moet worden onderzocht wat er moet worden geregeld om de verlaging te bewerkstelligen zodat we al per 1-1-2021 kunnen starten met het BVO vanaf 50 jaar. Zo redt de Staatsecretaris op een kosteneffectieve manier het leven van honderden Nederlanders.

Naar ons idee zijn er dus geen grote obstakels die invoering van de leeftijdsverlaging in de weg staan en wij vragen het ministerie van VWS dus om het RIVM per direct de opdracht te geven om alles in gereedheid te maken om per 1 januari 2021 de leeftijd voor deelname aan het BVO te verlagen naar 50. Elke week dat dit langer duurt sterven er Nederlands onnodig aan darmkanker, het is dus tijd voor actie.

Referenties

1. European Colorectal Cancer Screening Guidelines Working G. European guidelines for quality assurance in colorectal cancer screening and diagnosis: overview and introduction to the full supplement publication. *Endoscopy*. 2013;45(01):51-9.
2. van Veldhuizen-Eshuis H, Carpay MEM, van Delden JA, et al. Uitvoeringstoets bevolkingsonderzoek naar darmkanker: Opsporing van darmkanker in praktijk gebracht. 2011.
3. Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu. Factsheet Bevolkingsonderzoek Darmkanker. 2019.
4. <https://www.nu.nl/gezondheid/6026811/lagere-leeftijd-bevolkingsonderzoek-vergroot-overlevingskans-darmkanker.html?redirect=1>
5. <https://www.ad.nl/gezond/wolter-kreeg-darmkanker-ik-was-net-50-en-daar-zat-die-tumor~a4a3670d/?referrer=https://www.google.com/>.
6. Peterse EFP, Meester RGS, Siegel RL, et al. The impact of the rising colorectal cancer incidence in young adults on the optimal age to start screening: microsimulation analysis I to inform the American Cancer Society colorectal cancer screening guideline. *Cancer*. 2018;124(14):2964-73.
7. Gezondheidszorg AM, Naber SK, Matthijsse SM, et al. EFFECTEN EN KOSTEN VAN HET VERNIEUWDE BEVOLKINGSONDERZOEK NAAR BAARMOEDERHALSKANKER IN NEDERLAND NAAR AANLEIDING VAN RECENTE ONTWIKKELINGEN.
8. <https://www.rivm.nl/bevolkingsonderzoek-borstkanker/kosten>.
9. <https://www.rivm.nl/bevolkingsonderzoek-darmkanker/professionals/actuele-ontwikkelingen>
10. <https://www.medischcontact.nl/nieuws/laatste-nieuws/artikel/genoeg-capaciteit-voor-invoering-darmkankerscreening.htm>

DC Klinieken